

Que disent nos maîtres sur Noa'h ?

✚ RABBI YECHA'YAHOU HOROWITZ, LE CHLA · CHNÉ LOU'HOT
HABRIT · TORAH SHEBIKHTAV, NOACH, DEREKH CHAYIM

Attendre l'ordre pour sortir de la téva

Une grande vigilance et une garde extraordinaire, beaucoup beaucoup, dans l'alliance du membre; vois ce qui est advenu à la génération du Déluge. Et se sanctifier beaucoup au moment de l'union, et s'unir à une femme digne. Et au moment de l'union, qu'ils soient saints; car sinon, de lui il est dit (Deutéronome 27,21): 'Maudit celui qui couche avec une bête', comme l'ont dit nos Sages, de mémoire bénie:

Et voici l'allusion dans cette paracha (Genèse 7,2-3): 'De tout animal pur tu prendras pour toi sept et sept, un homme et sa femme, et de l'animal qui n'est pas pur, deux, un homme et sa femme. Aussi des oiseaux des cieux, sept et sept, mâle et femelle.' Et il est difficile: pourquoi a-t-il changé la langue? Auprès de l'animal, il a dit 'un homme et sa femme'. Encore une difficulté: comment convient-il de dire un lien d'époux chez l'animal:

Mais l'allusion est que, pour la génération du Déluge, s'est accompli en eux 'Maudit celui qui couche avec une bête', et ils étaient comme la bête, et la bête comme eux. Et selon la voie du secret, il est possible que quelques-uns d'entre eux se soient réincarnés dans des bêtes, et alors il convient bien 'un homme et sa femme'; et ils n'ont pas mérité de se réincarner dans des oiseaux, et béni soit Celui qui sait. Et je me suis déjà étendu sur ces sujets au Chaar ha-Otïot, à la lettre kouf, Kedousha; vois là-bas:

Le Zohar écrit plusieurs fois dans cette paracha et a averti: au temps de la peste, que le Ciel nous en préserve, et ce qui y ressemble, lorsqu'il y a destruction, qu'un homme rentre ses pieds et se cache dans les lieux cachés et ne sorte pas de l'entrée de sa maison, afin que le destructeur ne le voie pas. Car tant que le destructeur ne voit pas son visage, il ne peut pas dominer sur lui. Or, dans le Déluge, il y avait le destructeur; c'est pourquoi il est écrit (Genèse 6,17) 'un déluge d'eaux', car même s'il y avait des eaux, il y avait en elles un destructeur dont le nom est Déluge. Et le Saint, béni soit-Il, a ordonné à Noach de se cacher de lui, c'est-à-dire dans l'arche, afin qu'il ne l'accuse pas. C'est pourquoi celui qui garde son âme s'éloignera de toute destruction, et se cachera jusqu'à ce que passe la colère:

Et Hachem dit à Noach: 'Entre, toi, etc.' (Genèse 7,1). De là nous avons appris qu'un hôte n'a pas permission d'entrer dans une maison pour y loger, si ce n'est par la volonté et avec la permission du maître de maison. Ainsi Noach n'a pas voulu entrer dans l'arche, jusqu'à ce que le Saint, béni soit-Il, maître de l'arche, lui ait ordonné d'y entrer, et alors (ibid. 7) 'Et Noach entra', etc.:

Car toi, Je t'ai vu juste, etc. (Genèse 7,1). De là nous avons appris qu'on n'accueille un hôte dans sa maison que s'il n'est pas suspect aux yeux du maître de maison. Et nous avons appris de là que, si le maître de maison lui donne permission d'entrer pour loger dans sa maison, cet hôte n'a pas permission d'introduire avec lui d'autres hôtes, si ce n'est par la volonté du maître de maison, comme il est dit (ibid.): 'Entre, toi et toute ta maison', etc. Et tout cela, le Zohar l'a écrit (I 67a):

S'éloigner beaucoup de l'ivresse. Sors et apprends ce qui est advenu à Noach de l'ivresse. Et treize fois וי"י (vav-yod) sont alludées dans cette paracha de l'ivresse, et je me suis déjà étendu là-dessus (au Chaar ha-Otïot), à la lettre kouf, Kedousha; vois là-bas:

Achevée la paracha Noach, avec l'aide de Hachem, à Qui appartient la force.

והיות גדול ושמידה יתירה במאוד מאוד בבריית המעור, ראה מה עלתה לדור המבול. ולקדש עצמו בשעת תשמיש מאוד, ולווגז להגונה. ובעת הזיווג קדושים יהיו, דאם לא כן, עליו נאמר (דברים כו, כא) ארור שוכב עם בהמה, כמו שאמרו ו"ל:

וזהו רמז בפרשה זו (בראשית ו, ב-ג) מכל הבהמה הטהורה תקח לך שבעה שבעה איש ואשתו, ומן הבהמה אשר לא טהורה היא שנים איש ואשתו. גם מעוף השמים שבעה שבעה זכר ונקיבה. וקשה למה שינה הלשון, אצל בהמה אמר איש ואשתו. עוד קשה, איך שייך לומר אישות בבהמה:

אלא הרמז שדור המבול נתיקם בהם ארור שוכב עם בהמה, והם כבהמה והבהמה כמותם. ועל דרך הסוד, אפשר קצת מהם נתגלגלו בבהמות, ואז שפיר איש ואשתו, ולא זכו להתגלגל בעופות, וברוך ה'ודע. וכבר הארכתי בעניינים האלו בשער האותיות באות ק' קדושה עיין שם:

הזוהר כותב כמה פעמים בפרשה זו והזהיר, בעת הדבר בר מינן וכיוצא בזה כשיש השחתה יכנס אדם רגליו ויסתר במסתרים ולא יצא מפתח ביתו, שלא יביט בו המשחית. כי לא זכו ומן שאין המשחית רואה פניו, אינו יכול לשלוש עליו. והנה במבול היה המשחית, על כן כתוב (בראשית ו, יז) מבול מים, כי אף שהיו מים, היה בהם משחית ושמו מבול. וצוה הקב"ה לנוח שיסתיר עצמו ממנו, דהיינו בתיבה כדי שלא יקטרג. על כן שומר נפשו ירחיק מכל השחתה, ויסתיר עצמו עד כי יעבור זעם:

ויאמר ה' לנח בא אתה וכו' (בראשית ז, א). מכאן למדנו שאין רשות לאורח לכנוס בבית להתאכסן בו, כי אם ברצון וברשות בעל הבית. שכן נח לא רצה לכנוס לתיבה, עד שהקדוש ברוך הוא בעל התיבה ציווהו שיכנס בה, ואז (שם ז) ויבא נח וגו':

כי אותך ראיתי צדיק וגו' (בראשית ז, א). מכאן למדנו שלא יקבל אורח בביתו, אלא אם כן שאינו נחשד בעיני בעל הבית. ולמדנו מכאן, שאם בעל הבית נותן לו רשות לכנוס להתארח בביתו, אין רשות לאורח ההוא להכניס עמו אורחים אחרים אם לא ברצון בעל הבית. שנאמר (שם) בא אתה וכל ביתך וגו', וכל זה כתב הזוהר (ח"א סו, א):

להתרחק מאוד מן השכרות. צא ולמד מה אירע לנח מהשכרות. וי"ג פעמים וי"י נרמז בפרשה זו של שכרות, וכבר הארכתי בזה (בשער האותיות) באות ק' קדושה, עיין שם:

נשלם פרשת נח, בעזה"י אשר לו הכח

✚ RABBI MORDÉ'HAÏ YOSSEF LEINER D'IZBICA · MEI HACHILOA'H ·
VOLUME I, GENESIS, NOACH (1/2)

La téva conseille, la sortie achevée

"Voici les engendremens de Noa'h etc. Fais-toi une arche (teva) en bois de gofer etc." (Genèse 6,9 ; 6,14). Le sujet de l'arche : הַשֵּׁי"י (Hachem yitbarakh : Hachem, qu'Il soit béni) a donné à Noa'h un conseil et une protection jusqu'à ce que passent les jours de la colère. Et de même, tout homme dont le cœur ne s'est pas encore purifié peut apprendre d'elle des conseils sur la manière de se cacher et de se protéger de tout mal qui s'agite dans le monde. Et ainsi ont dit חז"ל (Hakhamenou zikhronam livrakha : nos sages, de mémoire bénie) [Tanna deVe Eliyahou Rabba ch. 6] : si un homme voit que des souffrances viennent sur lui, qu'il coure vers les chambres les plus intérieures de la Torah, et elle lui donnera un conseil pour se sauver. Et le sujet de l'arche repose sur ce qui est enseigné dans la Guemara (Pessahim 113b) : trois, le Saint béni soit-Il les aime : celui qui ne se met pas en colère, celui qui ne s'enivre pas, et celui qui passe outre ses mesures (maavir al midotav : celui qui renonce à exiger son dû et ne tient pas rigueur). Celui qui ne se met pas en colère, c'est-à-dire qui ne manifeste aucune colère en acte. Et qui ne s'enivre pas, c'est-à-dire qui possède la sérénité de l'esprit (yichouv hadaat), et qui reconnaît le Créateur du monde et croit en Lui. Et celui qui passe outre ses mesures, c'est-à-dire qu'il ôte la colère de son cœur aussi, de sorte qu'il n'y ait dans son cœur aucun grief contre son prochain. Et c'est à ces trois choses que l'arche fait allusion. "Fais-toi une arche en bois de gofer" : c'est-à-dire que tu ne te mettes pas en colère, car le soufre (גופרית, gofrit) enseigné sur la colère ; et c'est cela "fais-toi une arche en bois de gofer", c'est-à-dire que tu enfermes la colère et ne te mettes pas en colère en acte. "Tu feras l'arche par cellules (קנים, kinim)" : c'est-à-dire que tu ne t'enivres pas, mais que tu sois dans la sérénité de l'esprit ; car kinim, ce sont des chambres : comme celui qui a beaucoup de chambres doit avoir la sérénité de l'esprit pour connaître l'emplacement de chaque chambre et son usage. Et le traité Kinim enseigné aussi cela : c'est pourquoi celui qui n'a ni sérénité de l'esprit ni cœur pur ne comprend pas dans leur vérité la profondeur des ד"ת (divre Torah : paroles de Torah) qui se trouve dans le traité Kinim. "Et tu l'enduiras de poix audedans et au-dehors" : c'est-à-dire que tu passés outre tes mesures ; car "vekhafarta" (et tu enduiras) signifie que tu expiés et pardonnes depuis le fond de ton cœur, de sorte qu'il ne reste dans ton cœur aucune trace de colère contre ton prochain. Et les mesures de l'arche sont les lettres du mot לשון (lachon : langue) : trois cents de longueur (300 = ש), cinquante de largeur (50 = י) et lamed de hauteur (30 = ל) ; c'est-à-dire que tu n'aies pas de langue de mensonge. Et ces mesures correspondent aussi à "de tout ton cœur, de toute ton âme et de tout ton pouvoir" (Deutéronome 6,5) : lamed coudées de hauteur en face de "de tout ton cœur", nun de largeur en face de "de toute ton âme", et trois cents de longueur en face de "de tout ton pouvoir (למד, meôdekha)" ; car "meod" signifie tout ce que l'homme peut concevoir en son esprit et y ajouter encore. Et c'est à cela que fait allusion la lettre ש, car le ש est la dernière de אל"פ"א (alef-beit : l'alphabet), étant donné que le secret du א est tenu en réserve pour le monde à venir. C'est pourquoi, partout où les sages ont voulu exprimer une grandeur extrême, ils l'ont exprimée par trois cents, comme (Houlin 90b) "trois cents kor", et les trois cents kohanim [mentionnés] dans le traité Middot ch. 3 michna 8. "Tu feras un tsohar à l'arche" : c'est-à-dire que tu saches que tout est entre les mains du Ciel, car tsohar signifie clarté et connaissance. "Et tu l'achèveras à une coudeée vers le haut" : c'est-à-dire que tu te restreignes dans toutes les réceptions d'influx (hachpaa), afin de ne pas être avide. "Et tu placeras l'entrée de l'arche sur son côté" : c'est-à-dire comme il est expliqué sur le verset (Psaumes 34,15) "recherche la paix et poursuis-la", et comme il est enseigné dans le

אלה תולדות נח וכו' עשה לך תבת עצי גפר וכו'. ענין התבה, שנתן השי"ע והנהגה לנח עד שעברו ימי הזעם, וכן לכל מי שלא יודעך לבו עדין יוכל ללמוד עצות אף יסתר עצמו וג'ו' בעדו מכל דע המתרגש בעולם, וכן אמרו חז"ל [ותנדבאר פ"ו] אם רואה אדם שיסורין באין עליו ירוץ לחדרי חדרים של תורה והיא נותנת לו עצה אף להנצל. וענין התבה הוא על פי מה דאיתא בגמרא (פסחים ק"ג:): שלשה הקדוש ברוך הוא אוהבן מי שאינו כועס ואינו משתכר ומי שמעביר על מדותיו, מי שאינו כועס הנין שאינו מראה שום כעס בפועל, ואינו משתכר הנין שיש לו ישוב הדעת ומכיר ומאמין בבורא עולם, ומי שמעביר על מדותיו הנין שמסיר הכעס גם מלבו שלא יהיה בלבו שום תרעומות על חברו. ועל אלו השלשה קרמו התבה, "עשה לך תבת עצי גופר" הנין שלא תכעוס כי גפרית מורה על כעס וזה "עשה לך תבת עצי גופר" הנין שתסגור את הכעס ולא תכעוס בפועל. "קנים תעשה את התבה" הנין שלא תשתכר רק תהא בישוב הדעת, כי קנים הוא חדרים כמו מי שיש לו חדרים הרבה צריך שהיה לו ישוב הדעת לידע מקום כל חדר ותשמישו, וגם מסכת קנים מורה על זה ולכן מי שאין לו ישוב הדעת זלב טהור אינו מבין לאמתם את עומק ד"ת הנמצא במס' קנים. ויכפרת אותה מבית ומחוץ בכופר", הנין שתעבור על מדותיה, כי ויכפרת הנין שתכפר מעומק לבך, שלא ישאר בלבך רשם מכעס על חברך. והשעורין מהתבה הם אותיות לשון, גי' מאות אורך וקמשים רחב ולמ"ד קומה, והנין שלא יהיה לך לשון שקר. וגם אלו השעורין הם נגד" בקבל לקבד ובכל נפשך ובכל מאדך, למ"ד אמות גובה כנגד כבל לקבך, נ' רוחב נגד כבל נפשך וגי' מאות אורך נגד כבל מאדך, כי מאד הנין ככל מה שיוכל האדם לשער בידעתו ולהוסיף, ועל זה רמז אות השי' כי השי' היא אחרונה שבא"ב כי סוד התי' הוא כמס לעולם קא' ולכן בכל מקום שרצו חכמים להגם נזמו בשלוש אות כמו (חולין ז'): גי' מאות כור וגי' מאות כהנים שבמס' מדות פ"ג מ"ח. "צוהר תעשה לתבה" הנין שתדע כי הכל בידי שמים, כי צהר הנין בהירות וידיעה. ואל אמה תכלנה מלמעלה", הנין שתצמצם בכל קבלות השפעה שלא תהיה רעבתן. ויפתח התבה בצדה תשים", הנין כמו שמבואר על פסוק (תהלים ל"ד, טו') "בקש שלום וירדפוהו" ויכו דאיתא במדרש (במדבר רבה פרשה י"ט, ט"ז) בקש שלום ממקומך וירדפוהו ממקום אחר הנין מצדך ומכתך לא יהיה שום מניעה לשלום, אף גם לרדוף אחר חברו לקרב את עצמו לחברו גם זאת

הבסיס הקדוש ברוך הוא לנח. וזה שנאמר בווה"ק (בראשית ע"ב): לא תצפה לרגלי דמשיחא עד דתחיי קשמתא בגנין נהורין, הנינו שיהיו התקופות מהשיי בולט ומפורש נגד צנינה אז תצפה לרגלי דמשיחא. וזה ששאל רשב"י את ריב"ל (כתובות ע"ו): נראהה הקשת בקמיד ולא שאל אותו בלשון ראיה, דנראהה משמע לפעמים ולא בתמידות. ולרשב"י היתה הקשת בתמידות. והקשת והתקופות של ושראל הוא הפך' שמע ישראל שהוא נותן תקופות בלב המיחלים לחסדו.

puissance de la crainte tu auras une grande confiance ; et c'est cela que le Saint béni soit-Il promit à Noa'h. Et c'est ce qui est dit dans le **זוה"ק** (Zohar hakadoch : le saint Zohar) (Berechit 72b) : n'attends pas les pas du Messie jusqu'à ce que tu voies l'arc dans des couleurs lumineuses. C'est-à-dire que lorsque les fermetés (תקיפות, takifout : les manifestations de force) venant de הו"ש seront saillantes et explicites devant tes yeux, alors tu attendras les pas du Messie. Et c'est ce que demanda **רשב"י** (Rabbi Chimon bar Yohai) à **ריב"ל** (Rabbi Yehochoua ben Levi) (Ketoubot 77b) : "l'arc est-il apparu de tes jours ?", et il ne le lui demanda pas dans les termes "as-tu vu", car "est apparu" implique parfois et non de manière permanente ; or pour **רשב"י** l'arc était présent de manière permanente. Et l'arc et la fermeté d'Israël, c'est le passage de "Chema Israël", qui donne de la fermeté au cœur de ceux qui espèrent en Sa bonté.

"Et toute la terre était d'une seule lèvre et de paroles unes" (Genèse 11,1). Et il n'est pas dit "une seule langue (lachon)", car l'essentiel de la langue, c'est la langue sainte (lechon hakodech : l'hébreu), car la langue sainte procéda de ce qui est imprimé au fond du cœur et jaillit de la racine de la vie. Et les autres langues sont appelées "langue de bègues", comme il est écrit (Isaïe 33,19) "une langue balbutiante, sans intelligence" : c'est-à-dire qu'elle n'a pas de racine de vie dans le cœur, car la bina (l'intelligence) est dans le cœur. Et la génération de la dispersion (dor hapalaga : les bâtisseurs de la tour de Babel), bien qu'elle parlât la langue sainte, n'avait pourtant pas de racine de vie : ils ne la parlaient que du bout des lèvres, comme le babil et le gazoillils des oiseaux et des autres êtres vivants. Et il en va de même au sujet du serpent, sur lequel tous les commentateurs ont posé la difficulté : pourquoi ne trouvons-nous pas dans sa malédiction que sa langue lui soit ôtée ? Mais en vérité il n'avait pas de langue à la racine, des lors qu'il avait profère de la médianice (lachon hara) contre son Créateur. Et comprends.

"Et les jours de Térah furent [de deux cent cinq ans]" (Genèse 11,32). **רשי"י** (Rachi) explique : afin que les créatures ne disent pas qu'Abraham notre père n'a pas accompli l'honneur du père et de la mère. Et il est enseigné dans le Midrach (Berechit Rabba paracha 39,7) : le Saint béni soit-Il dit à Abraham notre père : "à toi, Je t'exempte de l'honneur du père". Le sujet en cela : avec Noa'h aussi Hachem conclut une alliance, mais la conclusion de l'alliance avec Noa'h ne fut pas de la manière dont Il conclut avec Abraham notre père, la paix soit sur lui. Car avec Noa'h הו"ש conclut aussi une alliance, mais selon la derekh erets (la conduite du monde, la conduite droite en ce monde), comme cela a été expliqué, et comme il est dit "et J'établirai Mon alliance avec vous, et [nulle chair] ne sera plus retranchée" (Genèse 9,11) ; car après la crainte issue du déluge, il prit sur lui de ne pas s'étendre lui-même, comme il a été dit plus haut (**כנ"ל** = kannizkar leil : comme mentionné ci-dessus), et הו"ש consentit aussi à ne pas détruire le monde. Et Noa'h commença à s'occuper de derekh erets, car il était un grand sage dans toutes les sortes de sagesse du monde, mais il n'était pas encore parvenu au domaine des paroles de Torah. Et la conclusion de l'alliance qui eut lieu avec Abraham notre père, la paix soit sur lui, fut dans les paroles de Torah, et lui n'avait pas besoin de s'occuper de derekh erets, car la derekh erets à précédé la Torah. C'est pourquoi il n'avait pas besoin d'accomplir l'honneur du père. Car celui qui s'occupe des paroles de Torah n'a pas besoin de porter son regard sur la derekh erets, car la derekh erets se déroule avec lui dans toutes les affaires, même à son insu. C'est pourquoi il est dit "et Térah mourut à Haran" (Genèse 11,32), et les méchants, même de leur vivant [sont appelés morts] etc.

‏ⴰⵔⴱⵉ ⵢⵉⵏⵓⴷⴰ ⵏ ⵕⵉ ⵉⵢ ⵙⴼⴰⵜ ⵉⵎⵉⵜ · Genesis, NOACH (9/9)
Sortir de la téva, racine de la parole

’Il l'appela du nom de Noé... celui-ci nous consolera’ (Genèse 5,29). Il est enseigné qu'il naquit circoncis. Car par le péché d'Adam s'étendit le orla (le prépuce) qui recouvre la chair intérieure, et de là vient toute la

CHIOURIMS BA · NOA'H

Midrach (Bamidbar Rabba paracha 19,16) : recherche la paix depuis ton lieu, et poursuis-la depuis un autre lieu ; c'est-à-dire que de ton côté et par ta force il n'y ait aucun empêchement à la paix. Mais courir après son prochain pour se rapprocher de lui, cela non plus n'est pas nécessaire, car en toute chose il se trouve un doute : il se peut que celui-là ne soit pas digne d'entrer dans ta maison ; et pourtant le repousser, il n'en a pas le droit non plus (**ג'כ** = gam ken : de même). Et c'est le sens (**פ'י** = perouch : explication) de "tu la placeras sur son côté" : non pas publiquement. "Tu la feras avec un étage inférieur, un deuxième et un troisième" : c'est-à-dire que Noa'h reçut l'ordre de savoir comment se conduire avec ses trois fils, avec chacun selon son degré : avec Ham selon son degré, c'est-à-dire "inférieur", que tu ne lui parles qu'extérieurement ; et avec Yefet, "deuxième" ; et avec Chem, "troisième", c'est-à-dire que tu lui parles de la profondeur du cœur et que tu lui révéles tous tes secrets. Et tout cela n'était que des conseils donnés à Noa'h, avant qu'il ne fut achevé, sur la manière de se cacher lui-même ; car aussitôt qu'il sortit de l'arche - et c'est alors que fut son achèvement - il fit l'inverse de ces choses, comme il est écrit (**כמ"ש** = kemo chekatouv : comme il est écrit) "il but et s'enivra" (Genèse 9,21) ; il se mit en colère contre Ham et ne passa pas outre ses mesures. Car lorsque l'homme est achevé, il lui est alors permis de s'étendre, puisque alors tout est volonté de Hachem.

"Et il envoya le corbeau, qui sortit, allant et revenant etc." (Genèse 8,7). Le corbeau fait allusion à la colère. Noa'h voulait que la mesure de la colère ne se trouve plus dans le monde, et le Saint béni soit-Il lui montra que, pour le moment, cette mesure est encore nécessaire dans le monde ; car parfois, face au désir - lorsque vient à l'homme quelque mauvais désir - il peut se sauver lui-même en se mettant en colère. Et c'est le sens de "il sortit, allant et revenant, jusqu'à ce que les eaux eussent sèche" : c'est-à-dire jusqu'à ce que les mauvaises convoitises disparaissent du monde ; alors la colère aussi sera abolie, car les eaux signifient la convoitise. C'est pourquoi, dans le Temple, une petite allusion à cela avait déjà commencé, car il s'y trouvait l'amma kalya orev (**אמה כליה עורב** : un dispositif d'une coudeée qui empêchait les corbeaux de se poser sur le toit), comme il est enseigné dans le traité Middot ch. 4 [michna 6].

"Et Hachem dit en Son cœur : je n'ajouterai plus de maudire la terre à cause de etc." (Genèse 8,21). Voici : cette pensée de הו"ש fut connue de Noa'h. Du fait que s'imprima dans son cœur une grande crainte après le déluge - à savoir qu'il ne convient pas à l'homme de s'étendre selon sa volonté, mais qu'il lui faut retenir son esprit - il comprit de la qu'il en est de même (**ג'כ** = gam ken) de la volonté de הו"ש de ne plus maudire la terre.

"Et vous, foisonnez sur la terre et multipliez-vous en elle" (Genèse 9,7). Dans le Midrach Rabba (Berechit paracha 34,21) est rapporté à ce sujet un fait concernant un disciple de **ר"ר** (Rabbi Yossi) : comment il ne pouvait pas saisir les **ד"ת** (divre Torah : paroles de Torah) parce qu'il avait été élève dans un autre pays - et cela bien que l'air de son pays fut mauvais. Et sur cela le Midrach conclut : "un cœur de chair" (**לב בשר**, lev bassar, **לב בוסר**, lu lev bosser : un cœur qui dédaigne la part de son prochain et ne la convoite pas). Car la faute de la génération du déluge fut "des yeux hautains", chacun ayant l'œil mauvais sur la part de son prochain. C'est pourquoi הו"ש dit à Noa'h "et vous, foisonnez" : "chirtsou" désigne la petitesse, comme l'a expliqué **רשי"י** (Rachi) de mémoire bénie sur le mot "cherets" (bestiole grouillante). Et c'est cela "foisonnez sur la terre" : que tu te contentes de la petite part qui t'est donnée et que tu ne jalouses pas la part de ton prochain. "Et multipliez-vous en elle" : c'est-à-dire que de ta propre part tu recevras chaque fois davantage de délice, et que tu t'y étendras grandement.

"Et il arrivera, quand J'amoncellerai des nuages sur la terre, que l'arc apparaîtra dans la nuée" (Genèse 9,14). "Nuée" désigne la crainte et l'occultation, et **arc** (kechet) désigne un appui de force. Car dans toute la

אין מהצורך כי בכל דבר נמצא ספק כי יוכל להיות שזה אינו ראוי לבוא אל ביתה, אך לדחותו ג"כ אינו רשאי, וזה פי' ב'צדקה תשים" לא בפרסום. "תחתיים שניים ושלישים תעשה", הנינו שנצטוו נח לידע איה להתנהג עם ג' ב'ניו בכל אחד לפי מדרגתו, עם חם כפי מדרגתו הנינו תחתיים שתדבר עמו רק לפנים ועם יפת שניים ועם שם שלישים, הנינו שתדבר עמו מעומק הלב וכל סודותיה תגלה לו. וכל זה היה עצות לנח קודם שנשלם איה יסתייר עצמו, כי מיד כשיצא מן המכה שאז היה השלמתו או עשה היסר מאלו הדברים כמ"ש **וַיִּשָּׁתּוּ וַיִּשְׁכְּרוּ** וקדם על חם ולא עבר על מדותיו, כי כשאדם נשלם אז מותר להתפשט, כי אז הכל רצון ה'.

וישלח את העורב ויצא ויצא ושוב וכו'. עורב רומז על פעם ונח רצה שלא ימצא מדות הפעם בעולם והראה לו הקדוש ברוך הוא כי לעת עתה עוד מהצורך במדה זאת בעולם, כי לפעמים נגד תאוה שיבוא לאדם איזה תאוה רעה, יוכל להנצל עצמו על ידי שיכניס עצמו בכעס, וזה פי' **וַיִּצְא וַיָּבֹא ויָשׁוּב** עד יבשת המים" הנינו עד שיכלו תמדות רעות מהעולם או יבטל גם פעם כי מים הנינו חמדה, ולכן במקדש התחיל מעט רמז על זה שהיה שם אמה כליה עורב כדאייתא במס' מדות פ"ד [מ"ו].

ויאמר ה' אל לבו לא אסף לקלל עוד את האדמה בעבור וכו'. הנה זאת מחשבת השיי נודע לנח, מאחר שנצטבע בלבו גודל יראה אחר המבול, שלא נכון לפני האדם להתפשט את עצמו כפי רצונו ורק צריך לעצר את רוחו, מזה הבין כי כן הוא ג"כ רצון השיי שלא יקלל עוד את האדמה.

ואתם שרצו בארץ ורבו בה. במדרש רבה (בראשית פרשה ל"ד,כ"א) מביא מעשה על זה מתמלמדי ר"י איה שלא היה יכול לסבור ד"ת מפני שהיה מגודל בארץ אחרת ואף שאויר ארצו היה רע. ועל זה מסים המדרש לב בוסר בחלקו של חברו, כי החטא של דור המבול היה עינים רמות שקל אחד היה עינו רעה בחלק חברו, ולזה אמר השיי לנח **"ואתם שרצו"**, שרצו הנינו קטנות כמו שפרשיי ז"ל על תיבת שרץ, וזהו שרצו בארץ הנינו שתסתפק בחלק הקטן הניתן לה ולא תקנא בחלק חברך. **"ורבו בה"** הנינו שמחלקה תקבל תענינו בכל פעם יותר ותתפשט בה מאד.

והיה בענני ענן על הארץ ונראתה הקשת בענן. ענן הנינו יראה והסתתר, וקשת הנינו מבטח עוז, כי בכל תהר הנראה יהיה לה בשהון גדול וזאת

CHIOURIMS BA · NOA'H

malédiction : notre travail et la peine de nos mains, comme il est écrit 'dans la douleur tu enfanteras' (Genèse 3,16) et 'dans la peine tu en mangeras' (Genèse 3,17) ; et tout cela est une seule et même chose : parce qu'un déchet (psolet) s'est mêlé à la nourriture, la semence elle aussi comporte un déchet. Et Noé, qui naquit circoncis, on reconnut en lui la forme intérieure, la où l'Éternel a ordonné la bénédiction' (Psaumes 133,3). Et on l'appela 'celui-ci' (ze), car c'est une forme bénie sans déchet. Et telle est la consolation qui sortit pour enseigner sur l'ensemble tout entier. Et il est connu que sous le orla se trouve une lumière cachée (or ganouz). C'est pourquoi Noé 'trouva grâce aux yeux de l'Éternel' (Genèse 6,8), car c'est sur la forme intérieure que se pose la grâce (hen). Et de même en est-il dans le temps : le saint chabbat (chabbat kodech), qui est jour de repos, comme il est écrit 'et Il se reposa' (vayanah), porte en lui la grâce, et c'est la consolation, comme il est dit que le nom de Noé fut donné sur 'celui-ci nous consolera'. C'est pourquoi le chabbat est un souvenir de l'œuvre de la Création, comme il est écrit 'et D.ieu vit... que c'était très bon' (Genèse 1,31) ; et il est enseigné dans le Midrach que le Saint béni soit-Il dit : 'Mon monde, mon monde, puisses-tu avoir à mes yeux le degré de grâce que tu as en cette heure', vois là. Et en chaque saint chabbat se trouve la réalité de cette grâce, c'est pourquoi il est un mémorial de l'œuvre de la Création, et il enseigne lui aussi sur l'ensemble tout entier, sur tous les temps ; et de même la circoncision (mila) dans les âmes des enfants d'Israël. C'est pourquoi la bénédiction s'y pose, puisque le sitra a'hra (le côté impur) s'enfuit le chabbat. Et de même le orla est retranché de cet organe, c'est pourquoi la bénédiction et la grâce s'y posent, et c'est la 'celui-ci nous consolera'.

Dans le Midrach, sur le verset 'Et D.ieu parla à Noé : sors de l'arche' (Genèse 8,15-16) : 'Fais sortir mon âme de sa prison' (Psaumes 142,8), etc. Voici : depuis le début de la Genèse jusqu'ici nous ne trouvons pas de parole (dibour). Car la parole était en exil, comme il est écrit dans le saint Zohar au sujet de la sortie d'Égypte, où la parole était en exil jusqu'à ce qu'il soit écrit 'et D.ieu prononça' les Dix Paroles ; de même, au temps d'Adam et de Noé, à cause du péché, la parole n'était pas révélée, c'est pourquoi Noé ne pria pas pour sa génération, car la force de la parole était enfermée, jusqu'à la venue d'Abraham qui commença les prières, comme il est écrit dans le saint Zohar dans les Palais (Heikhalot), vois là. C'est pourquoi les deux mille ans de la Tora commencèrent avec Abraham, et c'est ici que fut la racine du commencement de la révélation de la parole. 'Par moi les justes se couronnent', car ce fut une couronne et un commencement pour la révélation de la parole de Tora et de prière aux justes. Et il est enseigné que Noé avait besoin d'un soutien (saad) pour l'appuyer, car la réparation (tikoun) du monde vient dans l'ordre, comme nous le trouvons dans le péché d'Adam où il n'y avait en lui que la connaissance du bien et du mal, la majorité étant bonne, sauf qu'il ressentit un peu la connaissance du mal ; puis 'le mal de l'homme se multiplia' (Genèse 6,5) au point que la majorité devint mauvaise ; puis 'toute l'inclination des pensées... n'était que mal' (Genèse 6,5). De même le monde fut ensuite réparé : Noé était en majorité bon et fut appelé juste (tsadik), et il est écrit 'il n'est pas de juste sur la terre... qui ne pêche' (Ecclésiaste 7,20), c'est pourquoi il avait besoin d'un soutien. Et par ce soutien 'Noé marcha avec D.ieu' (Genèse 6,9), car les pensées de son cœur étaient constamment tournées vers l'Éternel par la force du soutien. Mais Abraham était entièrement bon, car les Patriarches réparèrent tout le péché d'Adam, et comme il est enseigné que sur trois le mauvais penchant (yetser hara) ne domina pas, et que sur eux il est dit 'elle lui fait du bien et non du mal tous les jours de sa vie' (Proverbes 31,12). Et maintenant, nous devons à tout le moins veiller à ce que la pensée de l'homme soit la plupart du jour dans les mitsvot et les bonnes actions (maassim tovim), du moins par la force de la Tora, qui est appelée 'un bon acquis' (lekah tov) et qui enseigne à l'homme à trouver la voie du bien. Car les premières générations, qui

הפנימי ומוזה בא כל הקללה מעשינו ועצבון ידינו כמ"ש בעצב תלדי בעצבון תאכלנה והכל ענין אחד ע"י שנתערב פסולת בזמן גם הורע יש בה פסולת. ונח שנולד מהול הכירו בו הצורה הפנימית אשר שם צוה ה' הברכה. ונק' זה שהיא צורה מבורכת בלי פסולת. וזה הנחמה שיצא ללמד על הכלל כולו. ונודע אשר תחת הערלה נמצא אור גנוז. ולכן נח מצא חן בעיני ה' שעל הצורה הפנימית חל החן. וכמו כן הוא בזמן בש"ק שהוא יום מנוחה דכתיב וינח. יש בו החן והוא הנחמה כמ"ש ששם נח על זה ינחמנו. ולכן שבת זכר למעשה בראשית דכ' וירא אלקים וכו' טוב מאוד ואיתא במד' שאמר הקב"ה עולמי עולמי הלואי שתהי' מעלת חן לפני כשעה זו ע"ש. ובכל ש"ק יש מציאות חן הזה לכן הוא זכרון למעשה בראשית והוא ג"כ ללמד על הכלל כולו על כל הזמנים וכמו כן מילה בנפשות בנ". ולכן חל ע"ז הברכה כיון דסט"א ערקית בשבת. וכמו כן הערלה נכרתת מזה האבר לכן חל הברכה והחן וזהו ינחמנו:

במדרש בפסוק וידבר אלקים אל נח צא מן התיבה הוציאה ממסגר נפשי כו'. דהנה מתחלת בראשית עד עתה לא מצינו דיבור. שהדיבור ה' בגלות כמ"ש בווה"ק ביציאת מצרים שהי' הדיבור בגלות עד דכתיב וידבר אלקים עשרת הדברות כן בזמן אדם ונח ע"י החטא לא ה' נגלה הדיבור ולכן לא התפלל נח על דורו כי כח הדיבור ה' סגור עד שבא אברהם ושירי צלותין כמ"ש בווה"ק בהיכלות ע"ש. ולכן ב' אלפים תורה התחילו מאברהם וכאן ה' שורש התחלת התגלות הדיבור. בי יכתירו צדיקים שזה ה' כתר וראש להתגלות דיבור תורה ותפלה לצדיקים. ואיתא נח ה' צריך סעד לתמוכו כי תיקון העולם בא כסדר כמו שמצינו בחטא האדם שהי' בו רק ידיעת טו"ר שהי' רובו טוב רק שהרגיש קצת ידיעת הרע ואח"כ רבה רעת האדם שנעשו רוב רע. אח"כ יצר מחשבות כו' רק רע. וכמו כן ניתקן אח"כ העולם שנח ה' רובו טוב ונק' צדיק וכ' אין צדיק בארץ כו' ולא יחטא לכן ה' צריך סעד. וזוהו הסעד התהלך נח את האלקים שהי' מחשבות לבו תמיד בה' בכח הסעד. אבל אברהם ה' כולו טוב כי האבות תקנו כל חטא האדם וכדאיתא שלשה לא שלט בהם יצה"ר ועליהם נאמר גמלתוהו טוב ולא רע כל ימי חייו. ועתה צריכין עכ"פ לראות להיות מחשבת האדם רוב היום במצות ומעש"ט עכ"פ בכח התורה שנק' לקח טוב ומלמדת האדם למצוא דרך הטוב. שהדורות הראשונים שלא ה' להם התורה בודאי ה"י נסיון גדול להיות טוב ולא רע ורצה הקב"ה ליכות את ישראל והרבה להם תורה ומצות:

n'avaient pas la Tora, c'était certainement une grande épreuve d'être bon et non mauvais ; et le Saint béni soit-Il voulut donner du mérite à Israël, et il leur multiplia Tora et mitsvot.

Au sujet de la génération du Déluge et de la génération de la Dispersion : auparavant, l'homme était différent par le corps et par la sagesse. Et par le péché de la génération du Déluge, dans l'expansion de la corporalité et des convoitises, diminuèrent la force du corps et la longévité des années en ce monde. Et la génération de la Dispersion pécha par la sagesse, et la sagesse leur fut retirée ; malgré cela, ce niveau (behina) demeura pour les enfants d'Israël, comme il est écrit 'souviens-toi des jours du monde' (Deutéronome 32,7). Et la lumière de la sagesse préparée pour l'homme plane sur lui, et celui qui recherche la sagesse pour elle-même la mérite. Et pour cela nous furent données les deux alliances : l'alliance de la circoncision (brit mila), le retrait de la force du corps afin qu'elle ne s'étende pas outre mesure ; et l'Alliance de la langue : par les tefilin et le chabbat nous méritons l'illumination de l'âme et de la sagesse qui plane sur l'homme, comme il est écrit 'afin que la Tora de l'Éternel soit dans ta bouche' (Exode 13,9).

תרס"ג	(תרס"ג) 5663
ב"ה	Avec l'aide du Ciel (be-ezrat Hachem).

'Voici les engendrements de Noé : Noé fut un homme juste' (Genèse 6,9). Rachi explique : l'essentiel des engendrements des justes, ce sont les mitsvot et les bonnes actions. Et il est écrit 'voici' (ele), ce qui exclut les autres, car il n'avait pas d'autres engendrements que les mitsvot et les bonnes actions ; car le juste engendre des engendrements par l'attachement de l'âme à la racine, et le corps devient secondaire. C'est là le niveau du juste 'qui tient au ciel et à la terre' (daahid bichmaya ouvearaa). C'est ce que dit 'il fut juste en ses générations (dorotav)', car il fut juste dans les deux demeures (dirot), car l'homme a une demeure en haut et une en bas ; et lorsqu'il se prépare dans l'antichambre (prozdor) pour entrer dans la salle (traklin), il est appelé 'intègre en ses générations'. Et tels furent ses engendrements. Et pour cela nous demandons de 'ne pas enfanter pour l'épouvante' (Isaïe 65,23), mais seulement dans l'attachement (devekout) à la racine.

Dans Rachi : d'Abraham il est dit 'j'ai marché devant Lui' (Genèse 24,40), car il n'avait pas besoin de soutien. Comme il est écrit 'la porte du parvis intérieur... au jour du chabbat elle s'ouvrira, et au jour de la néoménie' (Ezechiel 46,1). Or le chabbat est un don venu des Cieux, comme ils ont dit : 'j'ai un bon cadeau dans mon trésor' (Chabbat 10b). Et Noé était au niveau du chabbat, comme il est écrit dans le saint Zohar. 'Noé marcha avec D.ieu' : c'est là le soutien, car en vérité le monde fut ainsi créé pour subsister par le chabbat, c'est pourquoi il est dit 'il marcha avec D.ieu', comme il est enseigné qu'il est impossible au monde de subsister par la mesure de rigueur (midat hadin), et qu'Il lui associa la mesure de miséricorde (midat harahamim), c'est-à-dire pour assister l'homme. Mais les Patriarches innovèrent une voie nouvelle dans le monde, la voie de la Tora, l'intériorité du monde, qui est au-delà de la stricte rigueur (lifnim michourat hadin) ; c'est pourquoi il est dit d'Abraham l'Éternel devant qui j'ai marché' (Genèse 24,40), et c'est le niveau de 'au jour de la néoménie elle s'ouvrira', car cette ouverture vient par les serviteurs de l'Éternel. C'est pourquoi le mois et les fêtes requièrent la sanctification du tribunal (bet din) : 'Israël qui sanctifie les temps'. Et c'est une sainteté qu'inventèrent les Patriarches. C'est pourquoi les trois fêtes correspondent aux trois Patriarches, et les douze mois aux tribus. Et telle est la voie de la Tora, qui enseigne la connaissance à l'homme pour savoir innover des voies dans le monde. Et c'est la force de la Tora orale (tora chebeal pe), qui vient de la Tora écrite (tora chebikhtav). Car l'œuvre de la Création, ce sont les œuvres de l'Éternel, et la Tora enseigne à faire ; c'est pourquoi ils ont dit que la Tora devait commencer par 'ce mois-ci sera pour vous' (Exode 12,2), la première mitsva, etc. C'est le renouvellement qui vient par

בענין דור המבול ודור הפלגה ומקודם ה' משונה האדם בגוף. ובחכמה. ועל ידי חטא דור המבול בהתפשטות הגופניות והתאוות נתמעט כח הגוף ואריכות השנים בעוה"ו. ודור הפלגה חטאו בחכמה וניטל מהם החכמה עכ"ז נשאר זה הבחי' לבנ"י כמ"ש זכור ימות עולם כו'. ואור החכמה המוכן לאדם חופף עליו והמבקש החכמה לשמה וזכה בה. וע"ז ניתן לנו ב' הבריתות ברית מילה הסרת כח הגוף שלא יתפשט יותר מדאי. וברית הלשון ע"י תפילין ושבת וזכין להארת הנשמה והחכמה החופף על האדם כמ"ש למען תהי' תורת ה' בפיה:

תרס"ג	(תרס"ג) 5663
ב"ה	Avec l'aide du Ciel (be-ezrat Hachem).

אלה תולדות נח נח איש צדיק פרש"י עיקר תולדותיהם של צדיקים מצות ומעשים טובים. וכ' אלה פסל אחרים שלא ה' לו תולדות אחרים רק מצות ומעש"ט שהצדיק מוליד תולדות בהתקשרות הנשמה אל השורש ונעשה הגוף טפל שזה בחי' צדיק דאחיד בשמיא וארעא. וז"ש צדיק ה' בדורותיו כי ה' צדיק בב' הדירות כי האדם יש לו דירה למעלה ולמטה וכשמכין לו בפרוודור לבוא אל הטרקלין נקרא תמים בדורותיו. וכן ה' התולדות שלו. וע"ז מבקשין ולא נלד לבהלה רק בדביקות אל השורש:

ברש"י באברהם נאמר התהלכתי לפניו שלא ה' צריך סעד. דכ' שער החצר הפנימי כו' ביום השבת יפתח וביום החודש. והנה שבת הוא מתנה מן השמים וכן אמרו מתנה טובה יש לי. ונח ה' בחי' שבת כמ"ש בווה"ק. את האלקים התהלך נח וזה הסעד שבאמת כך נברא העולם להיות הקיום ע"י השבת ולכן נאמר את האלקים התהלך כדאיתא שא"א לעולם להתקיים במדה"ד ושייתה מדה"ר פי' לסייע להאדם. אך האבות חידשו דרך חדש בעולם והוא דרך התורה פנימיות העולם והוא לפנים משורת הדין ולכן נאמר באברהם ה' אשר התהלכתי לפניו וזה בחי' וביום החודש יפתח שזה הפתח בא ע"י עובדי ה' ולכן חודש ומועדות צריכין קידוש כ"ד. ישראל דקדשינהו לזמנים. והוא קדושה שהמציאו האבות. לכן ג מועדות מול ג אבות וי"ב חדשים מול השבטים. וזה דרך התורה שהוא ללמד דעת לאדם לידע לחדש דרכים בעולם. והוא כח תורה שבע"פ שבא מתורה שבכתב. כי מעשה בראשית מעשי ה'. והתורה ללמד לעשות ולכן אמרו שהוצרך התורה להתחיל מהחודש הזה לכם מצוה ראשונה כו'. זה ההתחדשות שבא ע"י האדם ומאברהם התחיל ב' אלפים תורה:

ע"ד דאיתא בגמרא "למה 'כרעי' דהא תלוי' מאן דבעי למיעל" כו, וזהו "בצדה תשים", דהיינו שיכנס באותו פתח שהוא מן הצד של הה"א, שהוא רמז לתשובה.

או יאמר "ופתח התיבה בצדה תשים", ר"ל שהתורה מלמדת אותנו העיקר התחלת והחזיוק לבוא בקדושה, וגם שנראה לאדם קשה מאד, אעפ"כ ידחוק עצמו בעל כרחו עד שמן השמים ירחמوهו, ע"ד שאמרתי כבר "כל האומר הקב"ה וותרן יותר מעוהי", ופירשתי כך, הרוצה שיוותר לו השי"ת עוונותיו וחטאיו, יותר מעוהי, ר"ל צריך לוותר את מעיו, דהיינו שלא למלאות כריסו באכילה ושתיה ותענוגי עוה"ז רק כדי חיותו, והיינו כאילו מוותר המעיים שאינו משגיח עליהם ומסגף אותם בכל מה דאפשר. ואיתא בגמרא למה 'כרעא דהא תלוי' מאן דבעי ליעול בהאי ליעול, דהיינו בפתח קטן צריך הבעל תשובה לדחוק עצמו עד שמן השמים ירחיב לו, וזהו "ופתח התיבה", היינו הפתח של התבודדות, "בצדה תשים", דהיינו שתכנס בפתח קטן ודחוק והתחוק עצמך בכל פעם יותר עד שתתקן עצמך בכל שלש העולמות שצריך האדם לתקן, דהיינו עולם השפל ועולם הגלגלים ועולם המלאכים, וזהו "תותחים שנים ושלישים תעשה". וק"ל.

"תחתים שנים ושלישים תעשה", פירש רש"י ז"ל "עליונים לאדם אמצעים למדור תחתים לזבל". יש לומר הפירוש כך, דעיקר צריך הצדיק לתקן בעבודתו שלש עולמות, והם מרומזים בגוף האדם, דהיינו ראש האדם הוא כסא ומרכבה, וזהו "ואראה דמות כמראה אדם יושב על כסא", ר"ל עם הכסא, דהיינו דמות מראה אדם כו' שהוא הצדיק גמור שהוא כסא ומרכבה כמו כסא העליון, והבן, וזהו "עליונים לאדם" כנ"ל שיהיה מרכבה וכסא, "אמצעים למדור ותחתים לזבל", שצריך האדם להתנהג באכילתו כבוונה עכ"פ להוציא הניצצות הקדושות שבתוך המאכל ולדחות הפסולת, וזהו רמז "שנים", דהיינו אמצע גוף, לקבל המאכל להוציא הנ"ק, "ותחתים לזבל", לכווין לדחות את הפסולת.

ותנח התיבה בחודש השביעי כו'. רמז שעיקר הוא לאדם לתקן את מעשיו בחודש השביעי הוא תשרי, ואז תפילתו רצוי יותר משאר ימות השנה כמו שדרשו חו"ל "דרשו ה' בהמצאו - אלו עשרת ימי תשובה", שאז הוא כח יותר הרשאת הקדושה, וזה "ותנח התיבה כו' בשבעה עשר יום לחודש", דהיינו לאחר שעברו ג"כ ימי החג שני ימים הראשונים, וקיים בהם מצות סוכה ולולב ואז יש כח להקדושה לשלוט, "על הרי אררט" רמז להקליפות, לשבר אותם ע"י הקדושה.

trouve dans la guemara : 'pourquoi le pied de ce [hé] est-il suspendu ? Pour que celui qui veut entrer' etc. (Menahot 29b). Et c'est 'sur son côté tu la mettras', c'est-à-dire qu'il entrera par cette ouverture qui se trouve du côté de la lettre hé (ה), laquelle est une allusion à la techouva.

Ou bien on peut dire : 'et tu mettras l'entrée de l'arche sur son côté', c'est-à-dire que la Torah nous enseigne l'essentiel du commencement et du renforcement pour venir dans la sainteté : même si la chose paraît à l'homme très difficile, malgré cela qu'il se presse et se force lui-même malgré lui, jusqu'à ce que du ciel on ait compassion de lui. Selon ce que j'ai déjà dit sur 'quiconque dit que le Saint béni soit-Il est indulgent (vatan), que ses entrailles soient relâchées (yoter) (מְעוּרֵי) (Bava Kama 50a). Et j'ai expliqué ainsi : celui qui veut que le Nom béni soit-Il lui remette (yevater) ses fautes et ses péchés, 'yoter meohi', c'est-à-dire qu'il doit renoncer à ses entrailles (meav), à savoir ne pas remplir son ventre de manger, de boire et des plaisirs de ce monde-ci, mais seulement selon ce qu'il faut à sa subsistance vitale; et c'est comme s'il renonçait à ses entrailles, puisqu'il n'y prend point garde et les mortifie autant qu'il est possible. Et il se trouve dans la guemara : pourquoy le pied de ce [hé] est-il suspendu ? Que celui qui veut entrer entre par là (Menahot 29b) : c'est-à-dire que par une petite ouverture le baal techouva (pénitent) doit se presser lui-même, jusqu'à ce que du ciel on l'élargisse. Et c'est 'et l'entrée de l'arche', à savoir l'entrée de l'hitbodedout (retraite solitaire, isolement méditatif), 'sur son côté tu la mettras', c'est-à-dire que tu entreras par une ouverture petite et étroite, et que tu te renforceras chaque fois davantage jusqu'à ce que tu te réparés toi-même dans les trois mondes que l'homme doit réparer, à savoir le monde inférieur, le monde des sphères célestes et le monde des anges. Et c'est 'tu la feras avec des étages inférieurs, des deuxièmes et des troisièmes'. Et cela est facile à comprendre.

'Tu la feras avec des étages inférieurs, des deuxièmes et des troisièmes' (Bereshit 6,16). Rachi de mémoire bénie a expliqué : 'les supérieurs pour l'homme, les intermédiaires pour l'habitation, les inférieurs pour le fumier'. On peut dire l'explication ainsi : l'essentiel est que le tsadik doit réparer par son service trois mondes, et ils sont évoqués par allusion dans le corps de l'homme, à savoir que la tête de l'homme est un trône et un char (merkava). Et c'est 'et je vis une ressemblance comme l'aspect d'un homme assis sur un trône' (Ye'hezkel 1,26), c'est-à-dire avec le trône, à savoir 'une ressemblance d'aspect d'homme' etc., qui est le tsadik parfait, lequel est trône et char comme le trône supérieur - et comprends. Et c'est 'les supérieurs pour l'homme' comme il vient d'être dit, à savoir qu'il soit char et trône. 'Les intermédiaires pour l'habitation et les inférieurs pour le fumier' : car l'homme doit se conduire dans son manger avec intention, à tout le moins pour faire sortir les étincelles saintes (nitsotsot) qui sont à l'intérieur de la nourriture et repousser les scories (pesolet). Et c'est l'allusion de 'deuxièmes', à savoir le milieu du corps, qui reçoit la nourriture pour en faire sortir les étincelles saintes; 'et les inférieurs pour le fumier', pour avoir l'intention de repousser les scories.

'Et l'arche se reposa au septième mois' etc. (Bereshit 8,4). Allusion à ce que l'essentiel, pour l'homme, est de réparer ses actes au septième mois, qui est Tichri; et alors sa prière est plus agréée que dans le reste des jours de l'année, comme l'ont expliqué nos maîtres de mémoire bénie : "'cherchez Hachem pendant qu'Il se laisse trouver' (Yechayahou 55,6) - ce sont les dix jours de techouva" (Roch Hachana 18a), car alors la force de la résidence de la sainteté est plus grande. Et c'est 'et l'arche se reposa' etc. 'au dix-septième jour du mois', c'est-à-dire après que sont passés aussi les jours de la fête, les deux premiers jours, et qu'il y a accompli les mitsvot de la soukka et du loulav; et alors la sainteté à la force de dominer. 'Sur les montagnes d'Ararat : allusion aux kelimot (écorces, forces d'impureté), pour les briser par le moyen de la sainteté.

CHIOURIMS BA · NOA'H

l'homme, et c'est d'Abraham que commencèrent les deux mille ans de la Tora.

Sur le verset 'Maudit soit Canaan, il sera l'esclave des esclaves' (Genèse 9,25). L'essentiel de la malédiction est la servitude et l'asservissement, et la bénédiction n'est que pour celui qui est homme libre (ben horin). Ainsi en est-il de la bénédiction du jour du chabbat. Car les jours ouvrables (yemei hamaasse) sont la domination d'un degré sur un autre degré, car la Création fut ainsi : un supérieur au-dessus d'un supérieur, l'un gardant et dominant l'autre. À la manière de ce qu'ils ont dit : 'chaque herbe a un ange (mazal) qui la frappe et lui dit : 'grandis'. Et les jours ouvrables sont appelés d'un terme qui évoque la contrainte (kfia), car aucun ne veut être soumis. Et les œuvres de la Création sont toutes opposées les unes aux autres, et malgré elles chacune fait l'opposé de son essence, et tout cela est un témoignage sur le Créateur, qu'Il soit béni. Mais le chabbat, paix, révèle la conduite supérieure du Roi à qui appartient la plénitude (chalom) : c'est-à-dire que tout s'accomplit et se réjouit en Sa royauté, car Il est le Roi de vérité. C'est pourquoi le chabbat est un souvenir de la sortie d'Égypte, qui est le temps de la liberté ; c'est pourquoi il porte en lui la bénédiction, et c'est pourquoi le chabbat fut donné aux enfants d'Israël, qui sont des hommes libres et peuvent recevoir la bénédiction du chabbat. C'est ce que dit 'ils se réjouiront en Ta royauté, ceux qui gardent le chabbat'.

תרס"ד	(תרס"ד) 5664
Avec l'aide du Ciel (be-ezrat Hachem).	

Sur l'affaire de la génération de la Dispersion il est dit 'souviens-toi des jours du monde' (Deutéronome 32,7) : toutes les nations s'éloignèrent de la langue sainte (lechon hakodech), et elle ne demeura qu'aux enfants d'Israël. Car la langue sainte est la racine de toutes les langues. Car l'essentiel de la supériorité de l'être parlant réside dans la force de l'âme, comme il est écrit 'et Il insuffla... en une âme vivante' (Genèse 2,7), 'en un esprit qui parle' (roua'h memalela) : et c'est la langue sainte ; et de là se déploient les soixante-dix langues, comme il est écrit 'le Seigneur donne la parole, les messagères sont une armée nombreuse' (Psaumes 68,12). Et elle demeura aux enfants d'Israël, en qui réside l'âme. Et cela même est un signe pour les enfants d'Israël qu'ils sont 'la part de l'Éternel, le lot de son héritage' (Deutéronome 32,9). C'est pourquoi ils sont désignés pour témoigner sur le Créateur, car toute la force de la parole qui fut donnée à l'homme est afin de témoigner sur le Nom, qu'Il soit béni. C'est ce que dit 'vous êtes mes témoins, dit l'Éternel' (Isaie 43,10), car vous possédez cette langue sainte, et cela est appelé 'parole (neom) de l'Éternel'. Et il est écrit 'sur la déposition de deux témoins' (Deutéronome 19,15) ; nos Sages ont expliqué que le Sanhédrin ne doit pas entendre par la bouche de l'interprète (metourgueman). Et toutes les langues sont au niveau de la traduction (targoum), mais le témoignage doit se faire en langue sainte.

7 RABBI ELIMELE'H DE LIZENSK · NOAM ELIMELE'H · SEFER BERESHIT, NOACH (2/2)

Sortir à ses affaires, revenir à l'intention

Et c'est 'et à une coudée (ama) tu l'achèveras par le haut' (Bereshit 6,16), c'est-à-dire que tu feras 'une ouverture de lumière (tsohar) à l'arche', ce qui veut dire que ta prière éclairera comme une pierre précieuse afin d'annuler les dinim (rigueurs, jugements) et les décrets qui pèsent sur Israël. Et par quel moyen pourras-tu annuler les dinim ? Le verset dit 'et à une coudée (אמה)', c'est-à-dire que 'ama' est du langage de 'em' (mère), car les compassions supérieures sont appelées 'em' (mère), celle qui plane au-dessus des enfants et a compassion d'eux. Et c'est 'et à une coudée (אמה)', c'est-à-dire vers la 'mère (em)' supérieure : c'est là que 'tu les achèveras (tekhalena)', les dinim, en les élevant vers le haut.

'Et tu mettras l'entrée de l'arche sur son côté' (Bereshit 6,16) : allusion à ce que le tsadik doit toujours se trouver en techouva (retour, repentir), selon ce qui se

בפסוק ארור כנען עבד עבדים היא' כו'. עיקר הקללה העבדות והשיעבוד והברכה היא רק למי שהוא בן חורין. וכן הברכה של יום השבת. כי ימי המעשה הוא שליטת מדריגה על מדריגה שהבריאה כך הי' גבוה על גבוה שומר וזה שליט על זה. כענין שאמרו כל עשב יש לו מזל שמכה ואומר לו גדל ונק' ימי המעשה מלשון כפי' שאין שום אחד רוצה להיות כפוף. ומעשה בראשית הם כולם מהופכים זה מזה ובע"כ עושין כ"א חיפוך מהותו והכל עדות על הבורא ית"ש. אבל שבת שלום מתגלה הנהגה עליונה מלך שהשלם שלו פי' הכל משלימין ושמחים במלכותו שהוא מלך האמת. ולכן שבת זכר ליצ"מ שהוא זמן חירות ולכן יש בו ברכה ולכן השבת ניתן לבני ישראל שהם בני חורין ויכולין לקבל ברכת השבת וז"ש ישמחו במלכותך שומרי שבת:

על מעשה דור הפלגה נאמר זכור ימות עולם כו' שנתרחקו כל האומות מלשון הקודש ונשאר רק לבני ישראל. כי לשון הקודש שורש כל הלשונות. כי עיקר יתרון המדבר בכח הנשמה דכ' ויפח כו' לנפש חי' לרוח ממלאא והוא לשון הקודש ומוזה יש התפשטות כל ע' לשונות כמ"ש יתן אומר המבשרות צבא רב ונשאר לבני' שיש בהם הנשמה. וזה עצמו אות לבנ" שהם חלק ה' חבל נחלתו. ולכן הם מיוחדים להעיד על הבורא כי כל כח המדבר שניתן לאדם כדי להעיד על השי"ת. וז"ש אתם עדי נאום ה' שיש לכם זה הלשון הקודש ונקרא נאום ה'. וכ' בעד על פי שני עדים. דרשו חו"ל שלא ישמעו סנהדרין מפי המתורגמן. וכל הלשונות הם בחי' תרגום. אבל העדות צריך להיות בלשון הקודש:

וזהו "ואל אמה תכלנה מלמעלה", דהיינו שתעשה "צוהר לתיבה", ר"ל שתאיר תפילתך כאבן טוב לבטל הדינים והגזירות מישראל, וע"י מה תוכל לבטל הדינים? אמר הכתוב "ואל אמה", ר"ל אמה לשון 'אם', דהרחמים עליונים נקראים 'אם' המרחפת על בנים ומרחמת עליהם, והיינו "ואל אמה", ר"ל 'אם' העליונה, לשם "תכלנה" את הדינים בהעלותם מלמעלה.

ופתח התיבה בצדה תשים, רמז שהצדיק צריך להיות תמיד בתשובה,

להעלותה, מה עושה הקב"ה? "וישלח ידו ויקחה", פירוש השי"ת עושה רצונו של הצדיק ושולח ידו לסייעו כאוות נפשו של הצדיק.

בענין אחר. "וישלח את העורב ויצא יצוא ושוב כו'", כי אמרו שצריך האדם הרוצה להחזיק בתורה להיות אכור כעורב על בניו שלא יבוא לו שום מחשבה גשמי, נמצא הצדיק הוא נמשל לעורב, ועבודת הצדיק צריך להיות תמיד ברצוא ושוב, כמו חיות הקודש הנאמר עליהם "והחיות רצוא ושוב כו'". וזהו "וישלח את העורב", פירוש החזיק עצמו במדריגת עורב, "ויצא יצוא ושוב" כנ"ל.

ויוסף שלח כו' ותבא אליו היונה לעת ערב. פירוש בשעה שהוא עת ערב לעולם, שהם צריכים לרחמים ולפרנסה, אזי הצדיק הזה הוא מעורר רחמים עליהם ומביא לפני השי"ת "עלה זית", רמז על האור הנקרא בשם 'שמן' הבא מזית, "טרף בפיה", פירוש 'טרף' היינו פרנסה, הוא פועל להם ע"י תפילתו שבפיהו, "וידע נח כי קלו המים כו'", פירוש 'וידע נח' קאי על השי" שהיה נותן דעתו כביכול בעצמו להפריד הקליפה מהקדושה וכו', "ויחל עוד כו' ולא יספה אליו כו'", פירוש מלשון 'קול גדול ולא יסף' שפירש רש"י "לא פסק", והיינו שיש עוד מדריגה בבני אדם שאינו פוסק מתשובה כל ימיו, כי מעשיו אינם מוכשרים בעיניו ומוצא בהם חסרונות והוא תמיד בתשובה, וזהו "ולא יספה" פירוש לא פסק ממידת "שוב אליו עוד", רק תמיד הוא בעל תשובה.

Sur un autre sujet. 'Et il envoya le corbeau, et il sortit, sortant et revenant' etc. Car ils ont dit que l'homme qui veut se tenir fermement à la Torah doit être cruel envers ses enfants comme le corbeau (orev), afin qu'aucune pensée matérielle ne lui vienne. Il se trouve donc que le tsadik est comparé au corbeau. Et le service du tsadik doit toujours être en 'ratso vachov' (élan et retour), comme les hayot ha-kodech (créatures saintes) dont il est dit : 'et les hayot allaient et venaient (ratso vachov)' etc. (Ye'hezkel 1,14). Et c'est 'et il envoya le corbeau', explication : il s'est tenu fermement au degré du corbeau; 'et il sortit, sortant et revenant' comme il vient d'être dit.

'Et il envoya de nouveau' etc., 'et la colombe vint vers lui au temps du soir' (Bereshit 8,10-11). Explication : à l'heure où c'est un temps de soir pour le monde, où les créatures ont besoin de compassion et de subsistance, alors ce tsadik éveille sur elles la compassion et apporte devant le Nom béni soit-Il 'une feuille d'olivier' : allusion à la lumière appelée du nom d'huile (chemen), qui vient de l'olive. 'Arrachée dans son bec (taraf befha)' : explication - 'teref' est la subsistance (parnassa), qu'il obtient pour elles par sa prière qui est dans sa bouche. 'Et Noah sut que les eaux s'étaient allégées' etc. : explication - 'et Noah sut' se rapporte au Nom béni soit-Il, qui portait pour ainsi dire Son attention Lui-même à séparer la kelipa d'avec la sainteté, etc. 'Et il attendit encore' etc., 'et elle ne continua plus à revenir vers lui' etc. (Bereshit 8,12) : explication - du langage de 'une voix grande, et il ne continua pas (velo yassaf)' (Devarim 5,18), que Rachi a expliqué : 'il ne cessa pas'. Et c'est qu'il y a encore un degré parmi les hommes : celui qui ne cesse pas de faire techouva tous les jours de sa vie, car ses actes ne sont pas convenables à ses yeux et il y trouve des manques, et il est toujours en techouva. Et c'est 'et elle ne continua plus (velo yassefà)', explication : il ne cessa pas de la qualité de 'revenir vers lui encore', mais il est toujours un baal techouva.

‏RABBI CHNÉOUR ZALMAN DE LIADI, L'ADMOUR HAZAKEN · TORAH OR · TORAH OHR, NOACH.1 *La téva sur les eaux*

Les eaux nombreuses ne pourront éteindre l'amour, et les fleuves ne le submergeront pas ; si un homme donnait tout le bien de sa maison pour l'amour, on le mépriserait souverainement (Cantique des Cantiques 8, 7). Or, les eaux nombreuses, ce sont toutes les préoccupations de la subsistance et les pensées touchant les affaires de ce monde, etc. ; et néanmoins elles ne pourront éteindre l'amour, qui est l'aspect de l'amour caché que possède par nature toute âme d'Israël, du fait de la nefech élokit (âme divine), dont la nature est de monter et de s'inclure toujours en haut, comme la flamme qui s'élève d'elle-même. Comme il est écrit au verset qui précède : "Ses ardeurs sont des ardeurs de feu, une flamme de Yah" (Cantique des Cantiques 8, 6). C'est l'aspect de la flamme qui vient d'en haut : la nefech élokit qui, avant de se revêtir dans le corps matériel, jouissait du rayonnement de la Chekhina et était unie de l'union la plus accomplie à l'Ein Sof, béni soit-Il.

C'est pourquoi, même après s'être revêtue dans le corps matériel pour s'occuper d'affaires matérielles, lesquelles sont appelées eaux nombreuses, elles ne pourront néanmoins pas l'éteindre au point de l'empêcher d'être toujours dans un aspect d'amour et d'aspiration merveilleuse à monter et à s'inclure en haut. Bien au contraire : par son revêtement dans les eaux nombreuses susdites, elle peut atteindre un degré plus élevé qu'avant d'être descendue en ce monde, comme on l'expliquera.

Or, l'aspect des eaux nombreuses susdites est appelé les eaux de Noa'h, comme il est écrit (Isaïe 54) : "Car j'ai juré que les eaux de Noa'h ne passeraient plus sur

CHIOURIMS BA · NOA'H

'Et les eaux allaient en diminuant jusqu'au dixième mois' (Bereshit 8,5). Explication : 'les eaux', la Torah sainte est appelée 'eaux', selon 'quiconque a soif, allez vers les eaux' (Yéchayahou 55,1); c'est la sainteté et l'attachement (devekout) qui sont dans l'homme. '[Elles allaient en diminuant]', car il est impossible que cela soit en permanence : parfois il va dans l'attachement, et parfois il est en manque, c'est-à-dire qu'il est interrompu de l'attachement, selon 'atteignant et n'atteignant pas (mati velo mati)'. 'Jusqu'au dixième mois', c'est-à-dire jusqu'à ce que se renouvelle en lui le dixième degré, qui est la sainteté supérieure : 'le dixième sera saint' (Vayikra 27,32). 'Au premier du mois appaurent les sommets des montagnes', c'est-à-dire que bien qu'il soit venu à ce degré, où il est parvenu à une unité complète, malgré cela il n'a vu en lui que les sommets des montagnes, à savoir qu'il n'est encore venu qu'à une part de la sainteté, car le service du Créateur béni soit-Il est une chose qui n'a pas de fin.

'Et ce fut au bout de quarante jours' (Bereshit 8,6). Explication : après que l'homme a mérité de venir au contenu de la Torah sainte, qui fut donnée à Moche notre maître, la paix soit sur lui, en quarante (40) jours. 'Et Noah ouvrit la fenêtre de l'arche qu'il avait faite' : explication - alors le Nom béni soit-Il, béni soit-Il, qui est appelé 'Noah' parce qu'Il réside et repose (noah) dans Son monde pour veiller sur Ses créatures, ouvre au tsadik une porte dans Sa sainteté, afin qu'il aille en se renforçant dans une grande sainteté. 'Et il envoya le corbeau (orev)' : explication - le verset dénombre et compte les degrés des tsadikim que le Saint béni soit-Il a créés dans Son monde. Et l'explication de 'et il envoya' etc., à savoir qu'Il a envoyé le tsadik dans le monde. 'Le corbeau' : allusion à ce qu'il y a des hommes que le Saint béni soit-Il a créés pour qu'ils s'occupent de négoce (massa oumatan) avec fidélité, afin de nourrir ses fils et les gens de sa maison; et ceux-là sont appelés du nom de 'corbeau (orev)', selon ce qui se trouve dans la guemara (Ketoubot 49b) : au sujet de ces hommes qui ne veulent pas nourrir leurs enfants, on proclamait à leur sujet 'le corbeau veut des enfants, et cet homme-là ne veut pas d'enfants'. Et de plus, 'orev' est un mot de douceur, car celui-là est agréable (arev) et doux aux yeux du Nom béni soit-Il, béni soit-Il, et aux yeux des créatures, lorsqu'il s'occupe de négoce avec fidélité. Et c'est 'et il envoya le corbeau', à savoir les tsadikim susdits appelés du nom de 'corbeau' comme il vient d'être dit. 'Et il sortit, sortant et revenant' : explication - il faut que cet homme, aussitôt qu'il est sorti à ses affaires, revienne immédiatement, c'est-à-dire qu'il s'examine pour que son intention soit pour le ciel et qu'il fasse revenir son intention vers le Nom béni soit-Il, béni soit-Il. 'Jusqu'au dessèchement des eaux' : ainsi cette voie se conduira jusqu'à ce que vienne le machiah de notre justice, rapidement.

Et le deuxième degré est 'et il envoya la colombe (yona) d'après de lui' (Bereshit 8,8) : c'est une allusion au tsadik parfait, appelé du nom de 'colombe', comme je l'écrirai plus loin. 'Pour voir si les eaux s'étaient allégées de dessus la face du sol' : explication - pour qu'il voie à briser la force des kelipot et à les séparer de la sainteté, laquelle est appelée du nom d'eaux comme il vient d'être dit, et qu'il fasse monter la sainteté toujours plus haut avec légèreté (bekal); car après la séparation des kelipot d'avec la sainteté, la sainteté a la force de monter. 'Et la colombe ne trouva pas de repos pour la plante de son pied' : l'explication est que ce tsadik ne trouve pas pour lui-même de repos dans les choses habituelles et matérielles qui se font en ce monde-ci, et que tout son être, son but et son désir ne sont que de monter vers la sainteté. 'Et elle revint vers lui' : explication - 'vers lui', vers le Nom béni soit-Il; 'vers l'arche', c'est-à-dire vers la sainteté; 'car des eaux étaient sur la face de toute la terre' : explication - que le tsadik voit que la sainteté est en bas sur la terre, et son âme désire ardemment l'élever. Que fait le Saint béni soit-Il ? 'Et il tendit sa main et la prit' : explication - le Nom béni soit-Il fait la volonté du tsadik et tend Sa main pour l'aider selon le désir de l'âme du tsadik.

והמים היו הלוך וחסור עד החודש העשירי. פירוש "המים", התורה הקדושה נקראת מים ע"ד "כל צמא לכו למים", הוא הקדושה והדביקות שבאדם, "[היו הלוך וחסור]", שהוא בלתי אפשרי להיות בתמידות, רק לפעמים הוא חסר דיינו שנפסק מהדביקות ע"ד "מטי ולא מטי", "עד החודש העשירי", "ר"ל עד שנתחדש בו מדריגה העשירי שהוא הקדושה העליונה, 'עשירי יהיה קודש', "באחד לחודש נראו ראשי ההרים", "ר"ל אעפ"י שבא אל המדריגה זו שבא אל אחדות נמור, אעפ"כ לא נראו בו אלא ראשי ההרים, דיינו שלא בא עדיין אלא למקצת הקדושה, שעבודת הבורא ב"ה הוא דבר שאין לו סוף

"ויהי מקץ ארבעים יום", פירוש אחר שזוכה האדם לבוא לתוכן התורה הקדושה שנתנה למשה רבינו ע"ה למי יום, "ויפתח נח את חלון התיבה אשר עשה", פירוש אז השי"ת ב"ה הנקרא 'נח' ע"ש ששוכן ונח בעולמו להשגיח על בריותיו, פותח להצדיק שער בקדושתו שיהא הולך ומתגבר בקדושה רבה, "וישלח את העורב", פירוש הכתוב מונה וחושב מדריגת צדיקים שברא הקב"ה בעולמו, ופירוש "וישלח כו" דהיינו ששלח הצדיק בעולם, "את העורב", רמז שיש בני אדם שברא אותם הקב"ה שיתעסקו במשא ומתן באמונה לפרנס בניו ובני ביתו, והם נקראים בשם 'עורב' ע"ד דאיתא בגמרא (כתובות מט, ב) על אותם בני אדם שאינם רוצים לפרנס את בניהם, היו מכריזים עליהם 'עורבא בעי בני והאי גברא לא בעי בני', וגם 'עורב' הוא לשון מתיקות, שזה הוא ערב ומתוק בעיני השי"ת ב"ה ובעיני הבריות בעוסקו במשא ומתן באמונה, וזהו "וישלח את העורב", היינו הצדיקים הנ"ל הנקראים בשם 'עורב' כנ"ל, "ויצא יצוא ושוב", פירוש וצריך האדם הזה שתיכף ומיד שיצא יצוא לעסקיו, אז ישוב מיד, דהיינו שיבחן שיהא כוונתו לשמים וישוב כוונתו להשי"ת ב"ה, "עד יבושת המים", כן יהיה דרך הזה מתנהג עד שיבוא משיח צדקנו במהרה.

ומדריגה הב' הוא "וישלח את היונה מאתו", זה רמז על הצדיק השלם הנקרא בשם 'יונה' כאשר אכתוב לקמן, "לראות הקלו המים מעל פני האדמה", פירוש שיראה לשבר כח הקליפות ולהפרידם מהקדושה הנקרא בשם 'מים' כנ"ל, ויעלה הקדושה מעלה מעלה בקל, כי אחרי הפרד הקליפות מהקדושה יש כח להקדושה לעלות, "ולא מצאה היונה מנוח לכף רגלה", הפירוש, הצדיק הזה אינו מוצא מנוחה לעצמו להדברים הרגליות והחומריות הנעשים בעוה"י, וכל עצמו מגמתו ותשוקתו אינו אלא לעלות אל הקדושה, "ותשב אליו" פירוש אליו להשי"ת, "אל התיבה" ר"ל אל הקדושה, "כי מים על פני כל הארץ", פירוש שהצדיק רואה שהקדושה היא למטה על הארץ, ונפשו חשקה מאוד

עד שכולם מקבלים מבחי' מלכותו ית' וכמ"ש מלכותך מלכות כל עולמים שמהווה את כל העולמות מאין ליש ממש והוא רק בחי' זיו השכינה בלבד שאינו אלא בחי' זיו והארה בעלמא בלבד לגבי מהותו ועצמותו יתב' כביכול שהוא בבחי' א"ם ממש היה הוה ויהיה בלי שינוי ממש וכמאמר אתה הוא קודם שנברא ואתה הוא לאחר שנברא כו'. ואחרי התבונננ' כל הנ"ל בעומק הדעת תתעורר נפשו בבחי' אה' ותשוקה נפלאה כרשפי אש לצאת מתוך החשך והעלם הגשמי הוה ורק לדבקה בו ית' וכמ"ש (תהלים עג) מי לי בשמים ועמר לא חפצתי כו' שלא יחפוץ כלל לא בג"ע התחתון ולא בג"ע העליון שהם רק בחי' זיו והארה בלבד וכמארו"ל צדיקים יושבים וכו' ונהניו מזיו השכינה כ"א לדבקה בו ית' ליכלל בבחי' מהותו ועצמותו ית' ונק' בזה"ק לאשתאבא בגופא דמלכא כו' ונק' בחי' אהבה זו בחי' תשובה שהוא בחילא יתיר שבאה דוקא מתוך החשך שהיה עוסק רק בענינים גשמיים והבלי עולם. לפי שיתרון האור הוא מתוך החשך דוקא. ונק' אהבה זו בחי' בכל מאדך שהוא בלי גבול ממש שבאה דוקא מן ההפוך שהוא החשך וכמ"ש טוב זה מלאך חיים (טוב) מאד זה מה"מ שע"י ההפוך והחשך דוקא שהוא בחי' נה"ב יכולים לבא לבחי' אהבת בכל מאדך שהוא בלי גבול ממש. והיינו לפי שבשרשה למעלה מעלה שורש נה"ב גבוה יותר מבחי' נפש האלקית וכמ"ש (בראשי' לו) ואלה המל' אשר מלכו כו' לפני מלך מלך לבנ"י שהוא בחי' נפש האלקית רק שע"י שבה"כ נכלו למטה מטה כמ"ש וימלך וימת כו' אבל בשרשם הם למעלה מעלה מבחי' נפש האלקית.

ולזאת גם כמו שנפלו למטה יש להם תגבורת על נפש האלקית מפני ששרשם הוא מבחי' מלוכה שהוא בחי' התנשאות כו'. וגם האדם מקבל חיות מבחי' בהמות ומאכלים ובלעדם אינו יכול לחיות משא"ם המאכלים אינם צריכים אל האדם.

וכל זה מפני שבשרש שרשם למעלה הם גבוהים הרבה מבחי' הנשמות ולזאת ע"י ירידת והתלבשות נפש האלקית בנפש הבהמית דוקא לעסוק בטרדות ומחשבות הפרנסה בענינים גשמיים שהם הנקראים מים רבים הנ"ל יכולה לבא לבחי' אהבת בכל מאדך. שהוא בלי גבול כנ"ל שהיא מדרגה היותר גבוה מהיותה קודם ירידתה בגוף שהיתה רק נהנית מזיו השכינה כו'. והיינו ע"י אתכפי"י ואתהפכא חשוכא דוקא שהוא בחי' יתרון האור שמתוך החשך כנ"ל. לפי ששרשם למעלה גבוה ממדרגת נפש האלקית כנ"ל רק שנפלו למטה כמ"ש וימלך וימת כו' וע"י אתכפי"י נעשה תחח"מ:

וזהו מארו"ל יפה שעה א' בתשובה ומע"ט בעוה"ז מכל חיי העוה"ב כנ"ל.

que tous reçoivent de l'aspect de Sa royauté, béni soit-Il, comme il est écrit : "Ta royauté est une royauté de tous les mondes" (Psaumes 145, 13), qui fait exister tous les mondes, de l'ayin (le néant) au yech (l'être, le moi), véritablement. Et ce n'est que l'aspect du rayonnement de la Chekhina seulement, qui n'est qu'un simple aspect de rayonnement et d'illumination, au regard de Son essence et de Son être, béni soit-Il, pour ainsi dire, qui est dans l'aspect de l'E'in Sof véritable : Il était, Il est et Il sera, sans aucun changement, véritablement, selon la formule : "C'est Toi avant que le monde fût créé, et c'est Toi après qu'il fut créé", etc. Et après avoir médité tout ce qui précède au fond du daat, son âme s'éveillera dans un aspect d'amour et d'aspiration merveilleuse, comme des ardeurs de feu, à sortir de ces ténèbres et de cet occultement matériel, et seulement à s'attacher à Lui, béni soit-Il. Comme il est écrit (Psaumes 73) : "Qui est pour moi dans les cieux ? Et près de Toi je n'ai rien désiré", etc. : il ne désirera aucunement, ni le jardin d'Éden inférieur, ni le jardin d'Éden supérieur, qui ne sont qu'un aspect de rayonnement et d'illumination seulement. Et comme l'ont dit nos Sages : "Les tsadikim sont assis", etc., "et ils jouissent du rayonnement de la Chekhina" ; mais lui ne veut que s'attacher à Lui, béni soit-Il, pour s'inclure dans l'aspect de Son essence et de Son être, béni soit-Il. Et cela est appelé dans le Zohar : être absorbé dans le corps du Roi, etc. Et cet aspect d'amour est appelé l'aspect de la techouva, qui est d'une force accrue, et qui vient précisément du sein des ténèbres, alors qu'il ne s'occupait que d'affaires matérielles et des vanités du monde. Car l'avantage de la lumière vient précisément du sein des ténèbres. Et cet amour est appelé l'aspect de "de toute ta force" (בכל מאדך), qui est véritablement sans limite, et qui vient précisément de l'inverse, à savoir les ténèbres. Comme il est dit : "Bon" (טוב), c'est l'ange de la vie ; "meod" (מאד), c'est l'ange de la mort : c'est précisément par l'inverse et les ténèbres, qui sont l'aspect de la nefech habéhamit (âme animale), que l'on peut parvenir à l'aspect de l'amour de toute ta force, qui est véritablement sans limite. Et cela, parce qu'à sa racine, tout en haut, la racine de la nefech habéhamit est plus élevée que l'aspect de la nefech élokit, comme il est écrit (Genèse 36) : "Et voici les rois qui régnèrent", etc., "avant qu'un roi ne régnât sur les enfants d'Israël", ce qui est l'aspect de la nefech élokit. Seulement, par la brisure des kelim, ils sont tombés tout en bas, comme il est écrit : "Il régna, et il mourut", etc. Mais dans leur racine, ils sont tout en haut de l'aspect de la nefech élokit.

C'est pourquoi, même tels qu'ils sont tombés en bas, ils ont une prépondérance sur la nefech élokit, parce que leur racine est de l'aspect de la royauté, qui est l'aspect de l'élévation, etc. Et l'homme aussi reçoit la vitalité de l'aspect des bêtes et des aliments, et sans eux il ne peut vivre ; tandis que les aliments n'ont pas besoin de l'homme.

Et tout cela, parce qu'à la racine de leur racine, en haut, ils sont bien plus élevés que l'aspect des nechamot. C'est pourquoi, par la descente et le revêtement de la nefech élokit dans la nefech habéhamit précisément, pour s'occuper des préoccupations et des pensées de la subsistance, dans les affaires matérielles qui sont appelées les eaux nombreuses susdites, elle peut parvenir à l'aspect de l'amour de toute ta force, qui est sans limite, comme dit plus haut : c'est un degré plus élevé que celui qui était le sien avant sa descente dans le corps, lorsqu'elle ne faisait que jouir du rayonnement de la Chekhina, etc. Et cela, précisément par la soumission et la transformation des ténèbres, qui est l'aspect de l'avantage de la lumière jaillie du sein des ténèbres, comme dit plus haut. Car leur racine, en haut, est plus élevée que le degré de la nefech élokit, comme dit plus haut ; seulement ils sont tombés en bas, comme il est écrit : "Il régna, et il mourut", etc. Et par la soumission s'accomplit la résurrection des morts.

Et c'est le sens de la parole de nos Sages : "Une heure de techouva et de bonnes actions en ce monde est plus

CHIOURIMS BA · NOA'H

la terre ; ainsi j'ai juré de ne plus m'irriter contre toi ni te réprimander" (voir dans le livre Ir Guiborim). Car Noa'h, c'est le repos de l'esprit, qui est l'aspect de la cessation, comme un homme qui cesse son ouvrage. Et comme il est écrit : "Et Il cessa au septième jour" (Genèse 2, 2), et le Targoum : "vena'h le septième jour", etc. Et ce qui est dit "Noa'h, Noa'h" deux fois, ce sont le repos d'en haut et le repos d'en bas : l'aspect du Chabbat d'en bas et du Chabbat d'en haut qui sera dans l'avenir, appelé un jour qui est tout Chabbat ; tandis que le Chabbat d'en bas n'est pas tout entier Chabbat, comme on l'expliquera. Car, à première vue, on ne comprend pas l'affaire du Déluge : s'il ne s'agissait que de faire disparaître et de détruire les hommes pécheurs, pourquoi fallait-il un tel bouleversement ? En un seul instant, Hachem avait le pouvoir de les faire disparaître, même sans le Déluge. Mais en vérité, le Déluge vint pour purifier la terre, puisqu'il est dit : "Car la terre était remplie de violence" (Genèse 6, 13), et elle s'était extrêmement corrompue, et il fallait la purifier. C'est pourquoi vint précisément le Déluge, qui est l'aspect de l'eau, afin de purifier les impurs : à la manière du mikvé de quarante séa, qui purifie l'impur, de même le Déluge vint afin de purifier toute la terre. Et comme il est écrit (Ézéchiel 36) : "Je répandrai sur vous une eau pure, et vous serez purs", etc. C'est pourquoi elles sont appelées les eaux de Noa'h : il en résulte un repos de l'esprit, etc. Or, l'asservissement de la subsistance est lui aussi appelé les eaux de Noa'h, et comme l'ont dit nos Sages : notre père Abraham choisit pour lui l'asservissement de préférence à la géhenne. De même qu'il est impossible à la nechama de venir au jardin d'Éden pour jouir du rayonnement de la Chekhina avant d'être d'abord descendue dans la géhenne, et comme on l'a dit au sujet d'A'her : "Mieux vaut qu'on le juge, et qu'il vienne au monde à venir", et aussi de se plonger dans le fleuve de feu, comme il est expliqué ailleurs : de même, par l'asservissement, on peut monter de plus en plus haut, jusqu'au degré le plus élevé.

Or, asservissement ne signifie pas qu'il y ait maintenant sur nous un roi qui prélève de nous un impôt. Même au temps du Temple, il y avait sur nous un roi d'Israël, et l'impôt était plus lourd encore : comme on le sait, chacun devait donner le dixième. L'intention est plutôt celle-ci : au temps où le Temple subsistait, une bénédiction et un influx immense se prolongeaient, au point que la terre d'Israël était une terre ruisselant de lait et de miel, etc., nullement selon la nature, comme il est rapporté dans la Guemara, à la fin du traité Ketoubot ; et il n'y avait aucune inquiétude ni aucune préoccupation de la subsistance.

Et maintenant, chacun a des peines et la préoccupation de la subsistance, pour s'occuper des affaires de ce monde matériel. Et c'est l'aspect des eaux nombreuses susdites, appelées les eaux de Noa'h, qui est l'aspect du repos de l'esprit : car, par l'aspect des eaux nombreuses susdites, la nechama s'élève à un degré plus élevé qu'avant son revêtement, etc., où elle ne faisait que jouir du rayonnement de la Chekhina, etc. Et comme l'ont dit nos Sages : "Une heure de techouva et de bonnes actions en ce monde est plus belle que toute la vie du monde à venir", parce que c'est précisément l'aspect de l'avantage de la lumière jaillie du sein des ténèbres, qui est l'aspect de la soumission de la sitra a'hra (l'autre côté) et de la transformation des ténèbres, etc. Lorsqu'on s'occupe toute la journée d'affaires matérielles, dans la préoccupation de la subsistance, lesquelles sont appelées ténèbres, et que l'on médite ensuite, dans la tefila, sur ceci : il n'est pas une herbe ici-bas qui n'ait un mazal (astre) en haut, etc., ce sont les mazalot, qui dispensent la vitalité de tout ce monde, comme il est écrit (Deutéronome 33) : "Et du meilleur des produits du soleil, et du meilleur du produit", etc. Et les mazalot reçoivent des soixante-dix princes, les princes reçoivent des lies des ofanim (roues angéliques), ceux-ci reçoivent des anges, et plus haut encore, jusqu'à ce

מעבור מי נח עוד על הארץ כן נשבעתי מקצף עליך ומגער כך עיין בספר עיר גבורים) כי הנה נח הוא נייחא דרוחא שהוא בחינת שכינתה כאדם השובת ממלאכתו. וכמ"ש וישבת ביום השביעי ותרגומו ונח ביומא שביעאה כו'. ומ"ש נח נח ב"פ הם נייחא דעילאי ונייחא דתתאי שהוא בחי' שבת תתאה ושבת עילאה שיהיה לעתיד שנק' יום שכולו שבת משא"כ שבת תתאה אינו כולו שבת כאשר יתבאר. כי הנה לכאורה אינו מובן ענין המבול שאם היה רק להעביר ולשחת האנשים החוטאים למה הוצרך לבחי' רעש גדול כזה הלא ברגע א' היה ביכול' ה' להעבירים אף בלא המבול. אך באמת היה המבול בא לטהר את הארץ שנאמר כי מלאה הארץ חמס ונתקללמה מאד והיה נצרך לטהרה ולזאת בא המבול דוקא שהוא בחי' מים בכדי לטהר את הטמאים שהוא כדוגמת המקוה מ' סאה שהיא מטהרת את הטמא כמו כן היה המבול בא בכדי לטהר את כל הארץ וכמ"ש (יחזקאל לו) וזורקתי עליכם מים טהורים וטהרתם כו' ולזאת נקראים מי נח שנעשה מזה נייחא דרוחא כו'. והנה שעבוד הפרנסה נק' ג"כ מי נח וכמארו"ל שבער לו אברהם אבינו שעבוד נגד גיהנם. שכמו שאי אפשר להנשמה לבא בג"ע ליהנות מזיו השכינה עד שתדר קודם לכן בגיהנם וכמו שאמרו גבי אחר מוטב דלידיינ' וליתי לעלמא דאתי וגם לטבול בנהר דינור כמ"ש במ"א. כמו"כ ע"י שעבוד יכולים לעלו' למעלה מעלה למדרגה היותר גבוה.

והנה שעבוד אין הפי' מה שיש עלינו עתה מלך ושנוטל מאתנו מס שגם בזמן בהמ"ק היה עלינו מלך ישראל והמס היה ביותר כידוע שחלק עשירי הוצרך כ"א ליתן. אלא הכוונה היא שבזמן שבהמ"ק היה קיים היה נמשך ברכה והשפע' עצומה עד שא"י היתה ארץ זבת חלב ודבש כו' שלא ע"פ הטבע כלל כמ"ש בנמ' סוף מסכת כתובות ולא היה כלל דאגות וטרדת הפרנסה.

ועתה יש לכאו"א יגיעות וטרדת הפרנסה לעסוק בעניני עוה"ז הגשמי והוא בחי' מים רבים הנ"ל שנק' מי נח שהוא בחי' נייחא דרוחא לפי שע"י בחי' מים רבים הנ"ל מתעלית הנשמה למדרגה היותר גבוה מקודם התלבשוותה כו' וכהיתה רק נהנית מזיו השכינה כו' וכמארו"ל יפה שעה אחת בתשובה ומע"ט בעוה"ז מכל חיי העוה"ב לפי שהוא בחי' יתרון האור מתוך החושך דוקא שהוא בחינת אתכפי"א סט"א ואתהפכא חשוכא כו' שכשעוסק כל היום בענינים גשמיים בטרדת הפרנסה שהם הנק' חשך ומתבונן אח"כ בתפלה איך שאין לך עשב מלמטה שאין לו מזל מלמעלה כו' שהם המזולות שהם המשיעים חיות כל עוה"ז וכמ"ש (דברים לג) ומגד תבואות שמש וממגד גרש כו' והמזולות הם מקבלים מע' שרים והשרים מקבלים משמרי אופנים והם מקבלים מהמלאכים וגבוה מעל גבוה

כמו"כ הוא בחי' טרדת ועסק הפרנסה בענינים גשמיים שנק' מים רבים כשמתהפכים ועולים אח"כ בבחי' אלקות ע"י התפלה כנ"ל נק' בחי' זו בחי' נייחא דרוחא שהוא בחי' שבת כנ"ל כידוע שכל תפלה מו' ימי המעשה היא הארה מבחי' שבת כנ"ל. אך כל זה הוא שבת תתאה.

ויש עוד בחי' שבת עילאה שהוא מה שיהיה לעתיד שנקרא יום שכולו שבת. וזהו אשר נשבעתי מעבור מי נח עוד על הארץ. כי הנה אף שהם באו לטהר אך לא בכל זמן צריך טהרה כ"כ. כן נשבעתי מקצף עליך ומגער בך. כי הנה אף שמבואר למעלה שע"י בחי' מים רבים הנ"ל נעשה יתרון אור כו'. שהוא בחי' אהבת בכל מאדך כנ"ל. עכ"ז יש עוד בחי' אהבה רבה הבאה מלמעלה שהיא למעלה מעלה אף מבחי' האהבה שבאה ע"י מים רבים הנ"ל. והוא מ"ש וימינו תחבקני כו'. ובחי' האהבה זו יתגלה לעתיד. וכמ"ש (ישעי' נד) כי ההרים ימושו והגבעות תמוטינה וחסדי מאתך לא ימוש וברית שלומי לא תמוט כו'. שהוא בחי' חסד עליון ואה"ר הבאה מלמעלה להיות וימינו תחבקני (וזהו) (שם נב) וגבה מאד שבחי' בכל מאדך יהיה מבחי' גבוה יותר כו'.

homme qui cesse et se repose de son ouvrage. De même en est-il de l'aspect de la préoccupation et de l'occupation de la subsistance dans les affaires matérielles, appelées eaux nombreuses : lorsqu'elles se transforment et montent ensuite dans l'aspect de la divinité par la tefila, comme dit plus haut, cet aspect est appelé l'aspect du repos de l'esprit, qui est l'aspect du Chabbat, comme dit plus haut. Car on sait que toute tefila des six jours de l'action est une illumination venue de l'aspect du Chabbat, comme dit plus haut. Mais tout cela est le Chabbat d'en bas.

Et il y a encore l'aspect du Chabbat d'en haut, qui est ce qui sera dans l'avenir, appelé un jour qui est tout Chabbat. Et c'est le sens de : "J'ai juré que les eaux de Noa'h ne passeraient plus sur la terre". Car, bien qu'elles soient venues pour purifier, on n'a pas besoin, en tout temps, d'une purification à ce point. "Ainsi j'ai juré de ne plus m'irriter contre toi ni te réprimander". Car, bien qu'on ait expliqué plus haut que, par l'aspect des eaux nombreuses susdites, se produit l'avantage de la lumière, etc., qui est l'aspect de l'amour de toute ta force, comme dit plus haut, il y a néanmoins encore un aspect d'amour immense qui vient d'en haut, et qui est bien au-dessus, même, de l'aspect de l'amour qui vient par les eaux nombreuses susdites. Et c'est ce qui est écrit : "Et Sa droite m'étreint" (Cantique des Cantiques 2, 6), etc. Et cet aspect d'amour se révélera dans l'avenir. Comme il est écrit (Isaïe 54) : "Car les montagnes s'écarteront et les collines chancelleront, mais Ma bienveillance ne s'écartera pas de toi, et l'alliance de Ma paix ne chancellera pas", etc. C'est l'aspect du 'hessed suprême et de l'amour immense qui vient d'en haut, pour qu'il y ait : "Et Sa droite m'étreint". (Et c'est le sens de (Isaïe 52) : "et il sera très élevé" : l'aspect de "de toute ta force" sera d'un aspect plus élevé, etc.)

Chiourims BA - traductions sur l'application Chiourims Torah et chiourimsba.vercel.app

ולזאת נקראו מים רבים הנ"ל מי נח לפי שנעשה ע"י נייחא דרוחא שנעשה מהם תבת נח שהוא בחי' תיבות התפלה וכמ"ש בא אתה וכל ביתך אל התבה כו'.

וזהו ויגברו המים מאד כו' חמש עשרה אמה מלמעלה גברו המים כו' שהוא בחי' תגבורת נפש הבהמית על בחי' נפש האלקית בעסק הפרנסה ועניינים הגשמיים אך עי"ז נעשה אח"כ יתרון אור כו' כנ"ל.

וזהו ותלך התבה על פני המים דוקא ותרם התבה כו' שע"י המים דוקא מתעלות תיבות התפלה ועולה למעלה מעלה כנ"ל. וזהו טעות הבעלי עסקים שבדעתם שאין יכול' להתפלל כ"כ כמו היושבי אוהלים כי אדרבה נהפוך הוא שהם יכולים להתפלל יותר כי יתרון האור הוא מתוך החשך דוקא כו'.

וזהו שנק' מי נח נייחא דרוחא שהוא בחי' השבת כמ"ש כי בו שבת מכל מלאכתו כו'. שבו' ימי המעשה הוא בחי' התפשטות והמשכת מלכותו ית' למטה כמו ביום הראשון נאמר ויאמר אלקים יהי אור כו' יהי רקיע תדשא הארץ דשא כו' שנקראים ימי המעשה ובשבת הוא בחי' שביתה ממלאכה ונייחא דרוחא שהוא עליית העולמות למעלה כאדם השובת ונח ממלאכתו.

CHIOURIMS BA · NOA'H

belle que toute la vie du monde à venir", comme dit plus haut. C'est pourquoi les eaux nombreuses susdites sont appelées les eaux de Noa'h : parce que, par elles, se fait un repos de l'esprit, car c'est d'elles que se fait la téva (l'arche) de Noa'h, qui est l'aspect des tévot (les paroles) de la tefila, comme il est écrit : "Entre, toi et toute ta maison, dans la téva" (Genèse 7, 1), etc.

Et c'est le sens de : "Et les eaux grossirent extrêmement", etc., "de quinze coudées en haut les eaux grossirent" (Genèse 7, 18-20), etc. C'est l'aspect de la prépondérance de la nefech habéhamit sur l'aspect de la nefech élokit, dans l'occupation de la subsistance et les affaires matérielles ; mais par là se produit ensuite l'avantage de la lumière, etc., comme dit plus haut.

Et c'est le sens de : "Et la téva allait sur la face des eaux", précisément, "et la téva s'éleva" (Genèse 7, 18 ; 7, 17), etc. : c'est précisément par les eaux que s'élèvent les tévot de la tefila, et elle monte de plus en plus haut, comme dit plus haut. Et c'est là l'erreur des hommes d'affaires, qui estiment ne pouvoir prier autant que ceux qui siègent dans les tentes. Car c'est l'inverse : ils peuvent prier davantage, puisque l'avantage de la lumière vient précisément du sein des ténèbres, etc.

Et c'est pourquoi elles sont appelées les eaux de Noa'h, repos de l'esprit, qui est l'aspect du Chabbat, comme il est écrit : "Car en lui Il cessa de toute Son œuvre" (Genèse 2, 3), etc. Car les six jours de l'action sont l'aspect de l'expansion et du prolongement de Sa royauté, béni soit-Il, vers le bas. Ainsi, le premier jour, il est dit : "Et Elokim dit : que la lumière soit", etc., "qu'il y ait un firmament", "que la terre produise de la verdure" (Genèse 1, 3 ; 1, 6 ; 1, 11), etc., et ils sont appelés les jours de l'action. Et le Chabbat est l'aspect de la cessation de l'ouvrage et du repos de l'esprit, qui est la montée des mondes vers le haut, comme un